HİBETULLAH ŞÎRÂZÎ

Hadîs ve târih âlimi. Künyesi, Ebü'l-Kâsım olup ismi Hibetullah bin Abdülvâris bin Ali bin Ahmed'dir. Memleketine nisbetle Şîrâzî denildi. 485 (m. 1092) yılında Merv'de vefât etti.

Hadîs ilminin icâbı olan temel bilgileri öğrendikten sonra; Horasan, Bağdad, Basra, Kûfe, Fâris ve Cibâl (Irak'ın doğu ve kuzey-doğusundaki ilim merkezleri), Cezire, Şam, Mısır, Yemen ve Hicaz bölgelerine seyahet edip, buralardaki ilim merkezlerindeki âlimlerden ilim öğrendi. Zamanın ileri gelen ilim sahiplerinden olan; Ebû Bekr Muhammed bin Hasen bin Leys Şîrâzî, Ahmed bin Abdülbâki Mûsulî ve oğlu Ebü'l-Fadl Muhammed bin Ahmed Mûsulî, Ebû Ca'fer İbni Mesleme, Abdürrezzâk bin Şemme, Ahmed bin Fadl Batarkânî ve daha birçok âlim onun hocaları arasındaydı. Hocalarından öğrendiği ilmi, kitaplar hâlinde yazdı. Yazdıklarını zihnine yerleştirdi. Yüzbin hadîs-i şerîfi râvîleriyle birlikte ezberleyerek hadîs ilminde hâfız oldu. Pekçok âlimin sika (güvenilir) olduğunu bildirdiği Hibetullah Şîrâzî; çok ibâdet eder, Allah korkusundan çok ağlardı. Şüphelilerden kaçtığı gibi, mübahların çoğunu da terk ederdi. Mala, paraya hiç ehemmiyet vermez; yetecek kadar dünyâ malı ile iktifa eder, fazlasını fakirlere sadaka olarak dağıtırdı. "Yarın ne yapacaksın, elindekilerin hepsini dağıtıyorsun?" diyenlere; "Allahü teâlânın rızâsı için onlara sadaka vermekle, Allahü teâlâya borç vermekteyim. Allahü teâlâ karşılığını kıyâmet gününde bana bol bol verecektir" buyururdu. Cömertlik onun adetâ gıdası olmuştu. Elindekini vermeden uyuyamazdı. Müslümanlara nasihatlerde bulunur, İslâmiyeti öğrenmeye ve öğretmeye gayret ederdi. Devamlı iyilik yaptığı, dünyâ malına kıymet vermediği için insanlar tarafından çok sevildi. Pekçok kimse ona talebe oldu. Ebü'l-Feth Muhammed bin Abdurrahmân Hatîb Mervezî, Ömer bin Ahmed bin Saffâr, Ahmed bin Yasîr Mukrî, Ebû Nasr Muhammed bin Muhammed Fâşânî, Fakîh Nasr-ül-Makdisi, Gays bin Ali, Hibetullah bin Tâvûs, Ebû Nasr Yûnârti, Hâfız İsmâil bin Muhammed, Ebû Bekr Laftivâni ve daha birçok âlim, ondan ilim öğrenip hadîs-i şerîf rivâyet etti. Talebeleri de hocaları gibi Allahü teâlânın dînine hizmet edip, rızâsını kazanmak için çalıştılar.

Ebü'l-Kâsım Hibetullah Şîrâzî, bildiklerini talebelerine öğrettiği gibi, kitaplarında da yazdı. Birçok kimseler, onun sağlığında ve vefâtından sonra da eserlerinden istifâde ettiler. Eserlerinden "Târih-i Şîrâz" da, Şîrâz'ın büyüklerini, yetişen âlimleri, orada tahsil gören ve vefât edenleri, devlet adamlarını ve evliyâyı anlatarak, onların mübârek sözlerinden nakiller yapmaktadır. Rivâyet ettiği hadîs-i şerîfleri ihtivâ eden bir eseri vardır.

Talebelerinden Ebû Nasr Muhammed Fâşânî anlatır: Hocam Hibetullah Şîrâzî vefât ettiği gece, kendisine öleceği ma'lûm oldu. Gusül abdesti almış olarak ölmeyi arzu ediyordu. Yatağından kalkıp gusül abdesti aldı. Tekrar uzandı ve hastalığının şiddetinden kendinden geçti. Kendine gelince kalkıp tekrar gusül abdesti aldı. Kendinden geçmek guslü icâb ettirmemesine rağmen, her defasında gusletti. Vefâtına kadar, yaklaşık yetmiş defa gusül abdesti aldı. Sabaha karşı vefât ettiğinde yeni gusül abdesti almıştı. Allahü teâlâ, ömrü boyunca kendi rızâsını kazanmak için çalışan bu kulunun, son arzularından birine de kavuşmasını nasîb etmişti.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tezkiret-ül-huffâz cild-3, sh. 1215

2) Keşf-üz-zünûn sh. 296

3) Mu'cem-ül-müellifîn cild-13, sh. 141

4) El-A'lâm cild-8, sh. 73